

Ondernemingsplan 2022

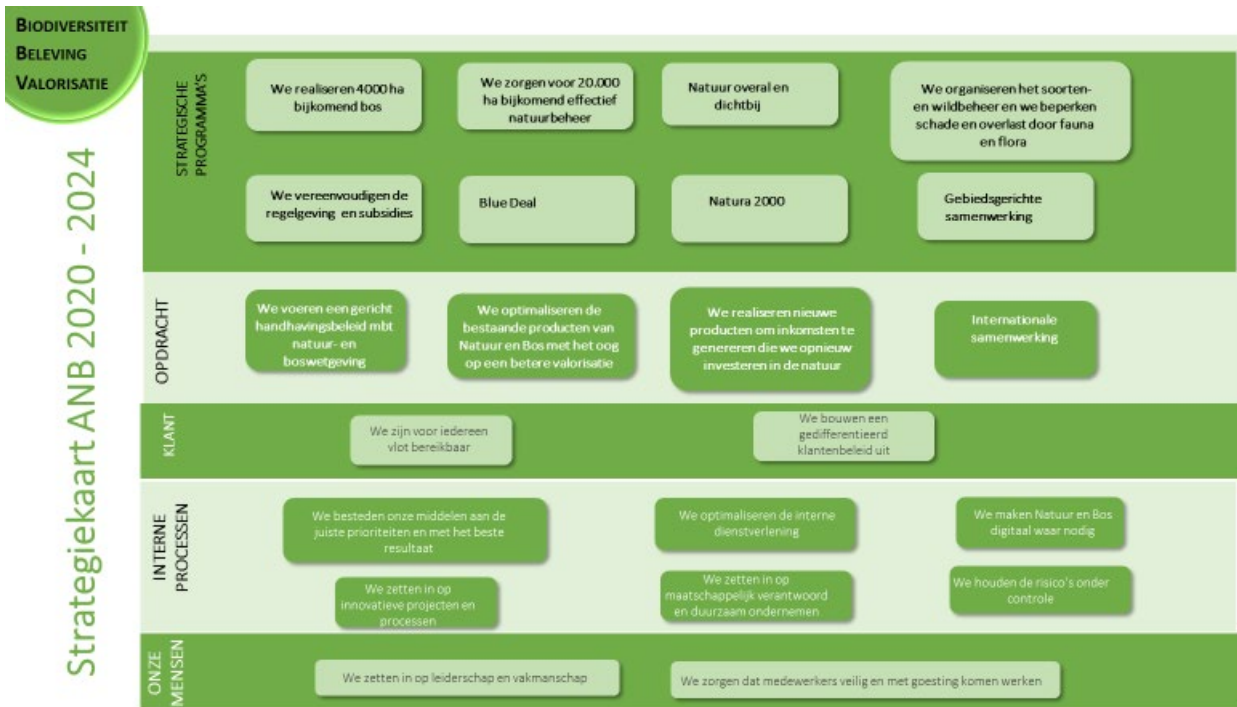
Voorwoord

Inhoud

Inleiding	2
Luik 1 Beleid.....	3
Strategisch programma 1: Bosuitbreiding.....	3
Strategisch programma 2: Meer natuur voor Vlaanderen.....	4
Strategisch programma 3: Overall Natuur	5
Strategisch programma 4: Wetsintegratie en subsidies	7
Strategisch programma 5: Fauna- en Florabeheer.....	8
Strategisch programma 6: Natura 2000	10
Strategisch Programma 7: Blue Deal	12
Strategisch Programma 8: Gebiedsgerichte samenwerking	13
Duurzame valorisatie.....	15
Internationaal beleid	16
Handhaving.....	17
Terreinbeheer.....	18
Adviezen, vergunningen en subsidies	19
Luik 2 Een performante, duurzame en innovatieve organisatie	20
Innovatie en digitale transformatie.....	20
Communicatie	23
Duurzaam en inclusief ondernemen	23
Luik 3 Horizontale doelstellingen	26
Opvolging besparingen.....	26
Audit en risicobeheersing.....	26
Preventieplan en Diversiteitsplan	26
Budget	27
Bijlagen	28

Inleiding

De strategiekaart toont in één oogopslag waar Natuur en Bos op inzet.

Bovenaan staan onze acht strategische programma's. Deze zijn sturend voor de werking van het agentschap, ook de reguliere activiteiten wordt hiernaartoe georiënteerd. Ze vormen een rechtstreekse doorvertaling van de beleidsprioriteiten van de minister.

Ze worden geflankeerd door enkele permanente opdrachten: een gericht handhavingsbeleid voeren, werken aan duurzame valorisatie en op internationaal vlak samenwerken aan het natuur- en bosbeleid.

Daarnaast zijn er ook beheerdoelstellingen (klant-interne processen-onze mensen), die aangeven op welke manier Natuur en Bos zichzelf verder wil uitbouwen tot een performante, klantgerichte en transparante organisatie en dit alles in functie van de noden van de maatschappij.

De realisatie van dit alles gebeurt via projectwerking en via de reguliere processen. Telkens is ook aangegeven welk budget hiervoor beschikbaar is.

De fundamenteën van onze werking blijven de drie strategische doelstellingen, die kernachtig verwoord, betrekking hebben op (1) de biodiversiteit op zich, (2) de beleving van natuur en (3) de valorisatie ervan. Deze vormen als het ware de grondstroom van onze werking en geven ook invulling aan de duurzameontwikkelingsdoelen (gebaseerd op de vijf P's: people, planet, prosperity, peace, partnership).

Luik 1 Beleid

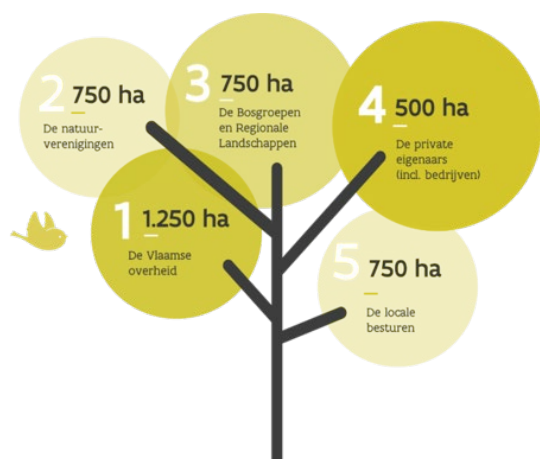
Strategisch programma 1: Bosuitbreiding

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD 1. Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
- OD 2. Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering

Het regeerakkoord 2019-2024 voorziet 4.000 ha bijkomend bos tegen 2024 en 10.000 ha bijkomend bos tegen 2030. Om deze ambitieuze doelstelling te kunnen realiseren worden de krachten gebundeld binnen het beleidsdomein, in een samenwerking tussen het Agentschap Natuur en Bos, het Departement Omgeving, de Vlaamse Landmaatschappij en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Daarnaast worden alle actoren die een rol kunnen spelen bij de bosuitbreiding geresponsabiliseerd.

In het bosuitbreidingsplan van minister Demir zijn voor de verschillende actoren volgende richtinggevendende taakstellingen opgenomen:

Van de 1250 ha bosuitbreiding die de Vlaamse overheid zal realiseren, neemt het ANB, samen met VLM, 1000 ha bosuitbreiding voor zijn rekening.

Voor de bosuitbreiding worden verschillende instrumenten ingezet, zoals verwerving door het ANB, aankoopsubsidies, subsidies voor bosaanleg, grondenbank bosuitbreiding, lokale grondenbanken, inrichtingsprojecten, een webtool voor online bestelling van plantsoen, ... Ook zullen juridische drempels voor bebossing worden weggewerkt.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Plantschema voor 175 ha bosuitbreiding is beschikbaar voor winter 2022-2023.	Q2	Terreinbeheer
Webwinkel voor bestellen bosplantsoen is operationeel.	Q2	Algemeen Beleid
Partners van de Bosalliantie kunnen via webwinkel bosplantsoen bestellen.	Q3	Algemeen Beleid
Een gerichte media -en communicatiecampagne naar grondeigenaars wordt verder doorgezet.	Q1 – Q2	Communicatie
Een nieuwe marktbevraging, analoog aan die uit 2021, wordt opgezet om enerzijds de campagne te evalueren en anderzijds nieuwe noden en lacunes in kaart te brengen.	Q2	Communicatie

Er wordt werk gemaakt van nieuwe communicatieve insteken die potentiële bebossingen kunnen ondersteunen.	Q2	Communicatie
--	----	--------------

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Gronden aangekocht voor bosuitbreiding door ANB	140 ha	Terreinbeheer
Gronden aangekocht voor bosuitbreiding i.h.k.v. type 4 natuurbeheerplannen	152 ha	AVES
Gronden aangekocht voor bosuitbreiding via projectoproep voor openbare besturen	80 ha	AVES
Oppervlakte bosuitbreiding door ANB	175 ha	Terreinbeheer
Oppervlakte bosuitbreiding door derden	875 ha	AVES

Budget: € 20.000.000

Strategisch programma 2: Meer natuur voor Vlaanderen

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD 1. we voeren het Europees beleid inzake biodiversiteit uit
- OD 2. Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering

Ook de komende jaren wordt verder geïnvesteerd in een netto toename aan natuur met hoge kwaliteit, overal en dicht bij iedereen. De realisatie van de Europese natuur- en klimaatdoelen staat hierbij centraal. Tegen 2025 wordt 20.000 ha bijkomende ha natuur onder effectief natuurbeheer gebracht. Dit omvat zowel nieuwe, bijkomende natuur (door uitbreiding en/of inrichting) als bestaande natuur (door omvorming of door onder passend beheer te brengen). Dit gebeurt zoveel mogelijk vanuit een integrale gebiedsgerichte aanpak, in overleg, en gefaciliteerd door inrichtingsprojecten, strategische projecten en gebiedscoalities. Centraal instrument hiervoor is het natuurbeheerplan.

In 2022 wordt hieraan verder gewerkt via de 8 afgebakende werven.

Werven 1 '*Oppervlakte onder effectief natuurbeheer*' en 2 '*Overzicht van natuurstreefbeelden*' zijn volop in uitvoering, en worden opgevolgd en bijgestuurd waar nodig.

Daarnaast werken we de werven 3 '*Overzicht van alle klimaatdoelen, gekoppeld aan natuurbeheerplannen*', 5 '*Voor alle natuurbeheerplannen zijn duidelijke afspraken rond opvolging en monitoring*' en 8 '*Ontwikkeling van digitale systemen / digitaal loket*' inhoudelijk verder uit.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Overschrijden kaap 100.000 ha onder effectief natuurbeheer	Q2	AVES
Lancering "teller" oppervlakte onder effectief natuurbeheer. Belangrijk als communicatie- & community-instrument. Beschikbaar voor burger, notaris, besturen & andere overheden.	Q1	AVES
Fase 1 omzetting oude beheerplannen (binnen SBZ): 300 verstuurd evaluatieverslagen; 100% afgewerkt	Q4	AVES /Algemeen Beleid

Verdere ontwikkeling "digitaal dienstencentrum voor natuurbeheerplannen" tot minimum viable product	Q2	AVES
Fase 2 omzetting oude beheerplannen (ca 350, vnl. buiten SBZ): 100 beheerplannen waarvoor evaluatieverslag is verstuurd; 50 beheerplannen zijn omgezet.	Q4	AVES / NISIP

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Aantal ha onder effectief natuurbeheer	102.000 ha	AVES
Aantal ha onder effectief natuurbeheer met natuurstreefbeeld	Niet bepaald. Afstemming met o.a. N2000 programma, SBP, ...	AVES
Aantal ha onder effectief natuurbeheer, te kwalificeren als "nieuwe natuur"	Niet bepaald	AVES
Aantal bestaande beheerplannen omgezet naar nieuw natuurbeheerplan, FASE1 binnen SBZ	300 beheerplannen, omgezet en goedgekeurd als NBP	AVES
Aantal bestaande beheerplannen omgezet naar nieuw natuurbeheerplan, FASE 2 resterende beheerplannen <ul style="list-style-type: none"> - Aantal beheerplannen, waarvoor evaluatieverslag is verstuurd naar indiener - Aantal beheerplannen, die zijn omgezet en goedgekeurd als natuurbeheerplan 	Ca. 350 beheerplannen 100 50	AVES

Budget: € 3.785.000

Strategisch programma 3: Overal Natuur

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD 3. Natuur overal – door verweving en verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten

De focus van dit programma is een verbreding van het natuurbeleid, waarbij de natuur als doeltreffende en kostenefficiënte oplossing voor maatschappelijke uitdagingen wordt ingezet. De covid-pandemie heeft de maatschappelijke vraag naar beleefbare natuur dichtbij en midden in de maatschappij op scherp gesteld.

Via dit programma willen we de natuur zo dicht mogelijk bij de mensen brengen, met bijzondere aandacht voor biodiversiteit zowel in een landelijke als stedelijke omgeving, en voor actieve beleving van natuur. We willen hiermee dynamisch inspelen op maatschappelijke vragen, en een efficiënt antwoord bieden binnen bestaande of nieuwe coalities.

In 2022 wordt er verder gewerkt aan enkele concrete probleemstellingen, zoals het belevingsaanbod en het doelgroepenbeleid bij natuuroplossingen. Dit proces moet op zijn beurt de visie-opbouw rond nabije natuur voor de organisatie voeden.

Binnen het programma natuuroplossingen worden verschillende acties rond klimaat, natuur voor gezondheidswinst en andere natuuroplossingen opgenomen. Om het bewijskader in Vlaanderen te versterken wordt onderzoek rond natuur en gezondheid gestimuleerd. Zo zal in de kennishub

Omgeving en Gezondheid, die in 2022 van start gaat, wetenschappelijke kennis over natuur en gezondheid worden opgebouwd.

Ondersteunende acties of projecten, instrumenten en stimulerende maatregelen worden uitgewerkt om terreinresultaten op het gebied van natuur en gezondheid te bevorderen. Nieuwe samenwerkingen worden aangegaan om de brug te leggen tussen natuur- en gezondheids- en welzijnssector.

In beleidsdomeinoverschrijdende programma's zoals Luwte-oases en Gezonde publieke ruimte brengen we het belang van kwaliteitsvolle biodiverse natuur, natuurverbondenheid en wederkerigheid tussen een gezonde natuur en menselijke gezondheid en de klimaatproblematiek in.

De projectsubsidies Natuur in je Buurt worden mee ingezet voor de realisatie van natuur in de nabije leefomgeving. De financiële middelen hiervoor worden versterkt.

Het programma VAPEO zorgt voor prioritaire eco-recreatieve verbindingen in Vlaanderen.

We ondersteunen de realisatie van nabije natuur door lokale besturen.

Belangrijk hierbij is het innovatietraject stedelijke natuur, waarvoor in 2022 cruciale mijlpalen zijn vooropgesteld. Twee reizende natuurhuizen worden opgezet, een regionale kennishub 'urban by nature' wordt actief, waar onder onze regie, samen met het INBO en lokale besturen, kennis wordt opgebouwd en zichtbaarheid wordt gegeven aan innovatieve stedelijke natuur. De bouw van het Natuurhuis Brialmont zal van start gaan, na een architecturaal en landschapsintegratief voortraject. Leerlandschappen worden gerealiseerd in drie concrete pilootprojecten, met daaraan gekoppeld ook een reizend Natuurhuis. Het instrument Natuurweefselplan wordt ontwikkeld en uitgetest. We leveren ook een werk- en opleidingskader voor regisseurs stedelijke natuur af.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Verdere ontwikkeling van het belevingsaanbod: visie en meerjarenplan is afgewerkt	Q4	AB, TB
Doelgroepenbeleid rond natuuroplossingen en beleving: visie en meerjarenplan is vastgesteld	Q4	AB, COM
Referentiebeelden natuuroplossingen en koppeling aan goede praktijkvoorbeelden zijn beschikbaar	Q4	AB
Productportfolio natuuroplossingen is beschikbaar	Q4	AB
De resultaten van het proefproject 'Revalideren in het bos' zijn gedocumenteerd en publiek beschikbaar gesteld.	Q3	AB
In uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst ANB-VIPA zijn volgende resultaten beschikbaar: <ul style="list-style-type: none"> - Webpagina met goede voorbeelden natuur in de zorg - Biodiversiteitscriteria voor GRO mbt. bouwprojecten in de zorgsector - Opleidings- en begeleidingstraject natuur in de zorg. 	Q4	ANB, Inverde
Eco-recreatieve verbindingen in Vlaanderen zijn gerealiseerd binnen VAPEO.	Q4	AB
Opening reizend natuurhuis Stiemerhub in Genk	Q2	AB
Opening reizend natuurhuis Asiat-Darse Vilvoorde	Q3	AB
Instrument Natuurweefselplan is klaar voor experimentele toepassing in pilootprojecten	Q2-Q3	AB
Werk- en opleidingskader voor regisseurs stedelijke natuur CTLF is beschikbaar	Q4	AB
Landschapsontwerp 'Stedelijk natuurpark Asiat-Darse' + brug is afgewerkt	Q4	AB

Publicaties i.f.v. natuurweefselhuizen zijn klaar	Q4	AB
Webpagina + blog stedelijke natuur CTLF is actief	Q3	AB

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Budget via Natuur in je Buurt ingezet voor de realisatie van nabije, belevingsvolle en/of oplossingsgerichte natuur.	2,5 mio euro	AB

Budget : € 3.200.000

Strategisch programma 4: Wetsintegratie en subsidies

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- SD 3. We maken natuur en natuurbeleving tot een verbindend element in de samenleving

Dit project maakt werk van een verdere integratie van het Bosdecreet en het Natuurdecreet. De wederzijdse doorwerking van de natuur- en bosregelgeving met de regelgeving van aanpalende beleidsdomeinen (water, mest, ruimtelijke ordening, Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, omgevingsvergunningsdecreet, landbouw, mobiliteit en erfgoed) zal geëvalueerd worden, met het oog op betere afstemming en vereenvoudiging. Ook zullen het gesubsidieerd natuur- en landschapsbeheer en andere subsidiesystemen geëvalueerd worden met oog op administratieve vereenvoudiging, kostenefficiëntie en de beoogde versnelling in natuurbeheer. Dit project loopt sedert 2020, met de bedoeling het af te ronden eind 2023.

Er zijn drie luiken in dit programma:

- (1) Verdere integratie van het bosdecreet in het natuurdecreet,
- (2) Een evaluatie en vereenvoudiging van de subsidies,
- (3) De natuur- en bosregelgeving compatibel maken met andere beleidsthema's. Hierbij worden ook pistes verkend om de beschermingsregimes en compensatiemechanismes te evalueren vanuit klimaatstandpunt.

Met de eerste twee luiken is reeds gestart, het derde luik starten we op in 2022.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Luik 1 integratie bosdecreet in natuurdecreet		
Afwerken van conceptnota als basis voor het schrijven van de wetteksten door externe opdrachthouder	Q1	Algemeen Beleid
Voorleggen van deze conceptnota aan een team van academici	Q3	Algemeen Beleid
Start van opmaak van de wetteksten door een externe opdrachthouder	Q4	Algemeen Beleid
Luik2 vereenvoudiging van de subsidies		
Afwerken van een conceptnota rond het vereenvoudigen van de subsidies	Q1	Algemeen Beleid

Voorleggen van deze conceptnota aan een team van academici	Q3	Algemeen Beleid
Start van opmaak van de wetteksten door een externe opdrachthouder	Q4	Algemeen Beleid
Luik 3 wetgeving compatibel maken met andere beleidsthema's		
Start van het verkennend werk, voortbouwend op de resultaten van luik 1 en 2	Q2	Algemeen Beleid

Budget: zie overzicht subsidies bij luik 'Adviezen, erkenningen en subsidies'.

Strategisch programma 5: Fauna- en Florabeheer

“We organiseren het soorten- en wildbeheer en we beperken schade en overlast door fauna en flora.”

Dit strategisch programma streeft naar een efficiënt soorten- en wildbeheer, gericht op het beperken van overlast en schade, waarin alle relevante actoren hun verantwoordelijkheid opnemen. De recente en mogelijks toekomstige successen met de terugkeer van grote zoogdieren in Vlaanderen (wolf, bever, everzwijn, etc.) moeten bestendig worden, maar tegelijk is de uitdaging om ook de schade en overlast ten gevolge van deze soorten te beperken en zo het maatschappelijk draagvlak voor deze soorten te behouden en te vergroten. Daarnaast stellen we vast dat de problematiek van de uitheemse soorten (bv. Chinese muntjak, Aziatische hoornaar) en van ziekten bij in het wild levende dieren (bv. varkenspest) toeneemt, met stijgende risico's voor ecologie, economie en volksgezondheid. De aanpak van deze uitdagingen vereist dat alle betrokkenen – overheden, terreinbeheerders, jagers, grondgebruikers, particulieren – hun verantwoordelijkheid nemen, en dat een evenwicht gevonden wordt tussen natuurbeheer, schadepreventie, schadevergoeding en populatiebeheer via jacht of bestrijding. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar de specifieke rol die de jachtsector kan spelen bij het realiseren van natuurdoelen.

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 2. Doeltreffend soortenbeleid en -beheer

Dit programma omvat vier pijlers, elk met een specifieke doelstelling die teruggaat op het regeerakkoord en de beleidsnota omgeving 2019-2024, en met volgende invulling voor werkjaar 2022:

Pijler 1: We monitoren de maatschappelijke effecten van beschermde diersoorten, en zetten in op preventie en schadevergoeding.

We implementeren het wolvenplan van de minister. We maken samen met het INBO en in overleg met de verschillende actoren een kwestielijst, die zal gebruikt worden om antwoorden te geven op veel gestelde vragen, gebaseerd op zowel ecologische, wetenschappelijke, juridische als maatschappelijke elementen. Het 'Interventieprotocol probleemsituaties wolf' wordt naar aanleiding van het eenjarig bestaan geëvalueerd en, indien nodig, geoptimaliseerd. Het Wolf Fencing Team wordt verder ondersteund. Er is vanzelfsprekend blijvende aandacht voor sensibilisering, communicatie, overleg. Een beheerregeling voor grote meeuwen wordt verder voorbereid (o.a. passende beoordeling) en voor goedkeuring voorgelegd. Ook voor de bever wordt een beheerregeling voorbereid.

Pijler 2: We pakken het populatiebeheer van everzwijn rationeel en wetenschappelijk onderbouwd aan en betrekken daarbij de relevante actoren.

We voeren het plan van aanpak everzwijn van de minister verder uit, met focus op schadepreventie, populatiebeheer en schadevergoeding. We bouwen de early warning & rapid response werking verder

uit om de verdere geografische verspreiding van everzwijn in te perken, ook in het randgebied van het gewest. Een everzwijncoördinator met ondersteunend team wordt actief vanaf het voorjaar 2022. We herzien de wetgeving om de afspraken tussen lokale stakeholders beter te verankeren en de drempels voor everzwijnbeheer bij openbare besturen weg te werken. We blijven inzetten op het verbeteren van de schaderegistratie en het verkennen van de opties voor schadeverzekering.

Pijler 3: We perken de impact van invasieve, uitheemse soorten in via een gecoördineerde aanpak waarin alle bestuursniveaus hun verantwoordelijkheid nemen, en waarbij we private eigenaars, grondgebruikers en terreinbeherende organisaties betrekken.

Het actieplan voor introductiewegen van invasieve uitheemse soorten wordt formeel goedgekeurd. We werken in samenwerking met het INBO aan een prioritering voor de opmaak van beheerregelingen voor invasieve uitheemse soorten. We blijven inzetten op samenwerkingen voor de bestrijding van diverse prioritaire soorten.

Pijler 4: We vergroten de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de jachtsector in het realiseren van het natuurbeheer.

We lanceren een nieuwe digitale tool voor de voorjaarsstelling van patrijs, volgens het in 2021 gelanceerde telprotocol. We lanceren opnieuw een projectoproep voor herstel van leefgebieden voor akkervogels, binnen de Projectoproep soorten.

Horizontale werking

Een verzamelbesluit rond fauna- en florabeheer, met aspecten rond jacht, schade en invasieve uitheemse soorten wordt afgewerkt voor politieke besluitvorming. Het Jachtfonds wordt verder beheerd en ingezet in functie van de doelstellingen van dit strategisch programma.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Beheerregeling grote meeuwen en bever afgewerkt	Q4	NISIP
Everzwijnplan focus op schademelding en -vergoeding geïmplementeerd	Q4	AB, IT
Verzamelbesluit fauna- en flora klaar voor politieke besluitvorming	Q2	AB
Wolf - Kwestielijst Wolf opgemaakt (Q2) - Interventieprotocol probleemsituaties wolf geëvalueerd (Q3)	Q3	GGW
Everzwijnplan preventie en populatiebeheer - EW&RR operationeel in randgebied van het gewest (Q4) - herziening wetgeving i.k.v. everzwijnplan (Q4)	Q4	AB
IUS - Pathway actieplan goedgekeurd (Q2) - prioritering voor opmaak beheerregelingen klaar (Q3)	Q3	AB
Patrijs - Het telprotocol patrijs ondersteund door een gebruiksvriendelijke app die toelaat de status van de patrijs op te volgen (Q1)	Q1	AB
Soortenschade - evaluatie CGP (Q3) - voorbereiding mededeling VR n.a.v. evaluatieverslag SSB en advisering Mina/SALV (Q2)	Q3	AB, AVES, GGW

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
-----------	-----------	----------------------------

Aantal schademeldingen per soortengroep	nvt	AB
Aantal dossiers en bedrag uitbetaalde vergoedingen per soortengroep	nvt	AVES
Areaal everzwijn	nvt	AB
Investerings IUS: budget, VTE	nvt	AB, GGW, TB
Bedrag schadepreventie beschermde soorten (wolf)	nvt	AVES
Aantal patrijzenkoppels per 100ha open ruimte bij tellende WBE's	nvt	AB

Budget: € 4.000.000

Strategisch programma 6: Natura 2000

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD1 Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
- SD2 Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering
- OD2 Doeltreffend soortenbeleid en -beheer

Dit programma spitst zich toe op het Europees Natura 2000-beleid en omvat drie luiken:

1. *Het Vlaams Natura 2000-programma*

De hoeksteen van het instandhoudingsbeleid is het Vlaams Natura 2000-programma. Dit programma geeft een overzicht van hoe de Vlaamse overheid op een resultaatgerichte manier in overleg met partners en sectoren samenwerkt om invulling te geven aan de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, in het bijzonder de realisatie van de Europese natuurdoelen.

Het LIFE BNIP project ondersteunde de uitvoering van het instandhoudingsbeleid de afgelopen 6 jaar en wordt afgerond eind 2022. Een aanvraag voor een aansluitend LIFE Strategic Nature Project (B4B) wordt ingediend met hetzelfde doel, voor een looptijd van 8 jaar.

2. *Het rollend programma voor de realisatie van de Europese natuurdoelen*

Voor de realisatie van de Europese natuurdoelen wordt maximaal ingezet op lokale samenwerking. In de gebiedsgerichte werking wordt gefocust op projectmatige realisatie. Een belangrijke bijdrage wordt geleverd door de uitvoering van natuurbeheerplannen, soortenbeschermingsprogramma's, een samenhangende reeks van projecten zoals het Schelde programma (geactualiseerd Sigmaphan, en de projecten van in en rond de Antwerpse haven) en grote projecten zoals LIFE-, Interreg- en natuurinrichtingsprojecten.

3. *Integratie van natuurbehoud in andere beleidsdomeinen*

Via het verlenen van adviezen, het goedkeuren van vergunningen en beheerplannen, het opstellen van natuurbeheerplannen voor de eigen gebieden en het verlenen van subsidies werken we maximaal aan het behoud en de uitbreiding van biodiversiteit in Vlaanderen.

De Programmatische Aanpak Stikstof - het PAS-dossier - staat als gevolg van rechtspraak prominent op de agenda. De opmaak van een nieuw afwegingskader voor de vergunningverlening en een luik stikstofsanering voor natuurherstel krijgt daarbij voor het ANB de hoogste prioriteit.

De oproep Projectsubsidies Natuur wordt in 2022 voor de tweede keer uitgebreid met de projectoproep Natte Natuur. Met een vergunningverlening afgestemd op de ecologische vereisten van de in stand te houden habitats en soorten wordt voorkomen dat initiatieven, plannen of programma's in Vlaanderen het realiseren van Europese natuurdoelen zouden kunnen hypothekeren. De figuur van de passende beoordeling moet hier borg voor staan. Voor de goede uitvoering ervan worden praktische wegwijzers ontwikkeld of geactualiseerd, evenals de webtool voortoets.

De implementatie van de IHD en van de SBP's vereist ook voortdurende afstemming en samenwerking met andere beleidsdomeinen en stakeholders, via de Gewestelijke Overleginstantie en andere fora.

Het programma 'Monitoring en onderzoek' wordt verder uitgerold. De voortgangsindicatoren worden vastgesteld. Een meerjarenkader monitoring en onderzoek voor de periode 2022- 2025 wordt opgemaakt. De vegetatiemeetnetten, soortenmeetnetten en meetnetten natuurlijk milieu worden opgevolgd in samenwerking met het INBO.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Het voorstel voor de aanduiding van de zones voor instandhoudingsdoelen en instandhoudingsmaatregelen buiten SBZ (conform artikel 50 van het Natuurdecreet) is aan het kabinet overgemaakt.	Q1	NISIP
Leidraad voor habitatherstel is opgemaakt op basis van 6-jaarlijkse rapportering in kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn (2019).	Q4	NISIP
Vier soortenbeschermingsprogramma's zijn ingediend voor vaststelling, met name voor de kwartelkoning, grauwe kiekendief, otter en Antwerpse haven.	Q4	NISIP
Drie praktische wegwijzers zijn gepubliceerd.	Q4	NISIP
Twee modules van de voortoets zijn geïmplementeerd.	Q4	NISIP
Het eindrapport over Life BNIP is opgeleverd.	Q4	NISIP
De <i>full proposal</i> voor het <i>strategic nature programme</i> (SNaP) B4B is ingediend.	Q2	NISIP en AB
De planning voor de formele goedkeuringsprocedure van het Vlaams Natura 2000-programma 2021-2026 is duidelijk.	Q2	NISIP
Na goedkeuring van de PAS zijn de praktische wegwijzers eutrofiëring en verzuring via de lucht en de voortoets aangepast aan de nieuwe beoordelingskaders en bekend gemaakt bij de gebruikers.	Q4	NISIP
Na goedkeuring van de PAS is een governance voor de uitvoering en opvolging van de stikstofsanering opgezet.	Q4	NISIP
Na goedkeuring van de PAS zijn nieuwe projecten (op landschapsschaal) voor stikstofsanering opgestart volgens de vastgelegde meerjarenplanning stikstofsanering in de PAS.	Q4	GGW,
Meerjarenkader monitoring en onderzoek voor de periode 2022-2025 is beschikbaar.	Q2	NISIP

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Inrichtingen in functie van IHD (ha)	570 ha	Terreinbeheer, GGW, NISIP

Verkleining van de openstaande taakstelling (ha)	3.200 ha ¹	
Goedgekeurde SBP's (aantal)	4	

Budget: € 23.000.000

Strategisch Programma 7: Blue Deal

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD 2 Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering
- SD 2. Doeltreffend soortenbeleid en -beheer

Via het Blue Deal programma binden we mee de strijd aan tegen de droogte en de gevolgen van de klimaatverandering en dragen we wezenlijk bij aan het gebiedsgericht programma voor herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands zoals opgenomen in de beleidsnota's Omgeving en Klimaat.

We bundelen hiervoor de krachten met andere entiteiten in het beleidsdomein, met andere overheden en ondersteunen het middenveld om herstelprojecten voor natte natuur uit te voeren.

Na de opstart in 2021 doen we ook in 2022 een monsterinspanning om de ambitieuze doelstellingen van de Blue deal te realiseren. Hierbij onderscheiden we het investeringsprogramma Natte natuur (prioritaire projecten natte natuur en projecten Sigma bovenstrooms), de Vlaggenschipprojecten 'Herstel infiltratie Brongebied Zwarte Beek', 'Kleine Nete' en 'Rivierherstel Leie', en de call Natte natuur.

Het investeringsprogramma Natte natuur bestaat uit het realiseren van verscheidene natuurprojecten door het ANB via aankopen, soms gekoppeld met flankerend beleid vooral richting landbouwsector, en inrichtingswerken. De call Natte natuur omvat een oproep aan derden inzake specifieke aankoop- en investeringsubsidies in het kader van natte natuur.

De vastleggingen voor deze projecten worden nauw opgevolgd.

BLUE DEAL LUIK ANB		Vastlegging 2021	Vastlegging 2022	Totaal 2021-2022
		€ 66.481.833	€ 60.783.253	€ 127.090.086
Project	Soort investering	Vastlegging 2021	Vastlegging 2022	Totaal 2021-2022
Vlaggenschipprojecten	Totaal	€ 18.870.000	€ 12.970.000	€ 31.840.000
Vernatting in natuurgebieden	Totaal	€ 45.619.833	€ 45.821.253	€ 91.441.086
Prioritaire projecten natte natuur	Totaal	€ 22.170.500	€ 18.406.000	€ 40.576.500
Projecten Sigma bovenstrooms	Totaal	€ 8.449.333	€ 12.415.253	€ 20.864.586
Call natte natuur	Totaal	€ 15.000.000	€ 15.000.000	€ 30.000.000
Capaciteit	Totaal	€ 1.992.000	€ 1.992.000	€ 3.809.000

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
BD vlaggenschipproject: Rivierherstel Leie: evaluatie werking intendanten (gouverneurs)	31/05/22	GGW
BD vlaggenschip Rivierherstel Leie: opstart onteigening voor fase 1	Q4	GGW

¹ Dit is exclusief de niet-behaalde doelstelling over 2021.

BD Zwarte Beek: aankoop beslist	Q4	GGW
BD Kleine Nete: aankoop centrum Herentals	Q4	GGW

Strategisch Programma 8: Gebiedsgerichte samenwerking

Dit programma geeft uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
- OD 1. Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
- OD 2. Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering
- OD 4. Geïntegreerde gebiedsgerichte werking voor natuur en landschap
- SD 2. Doeltreffend soortenbeleid en -beheer
- SD 3. We maken natuur en natuurbeleving tot een verbindend element in de samenleving

Via een geïntegreerde gebiedsgerichte samenwerking met partners bundelen we de krachten en vormen we lokale coalities om tot terreinrealisaties te komen, die meerdere doelen dienen en invulling geven aan verschillende maatschappelijke noden. De gebiedsgerichte samenwerking wordt gestructureerd met behulp van een rollend programma van realisaties op het terrein.

Onder de gebiedsgerichte samenwerking vallen verschillende gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden (gebiedscoalities, gebiedsgerichte projecten, ...) en verschillende instrumenten (Natuurinrichting, LIFE, ...). Voorbeelden hiervan zijn o.m. het Nationaal Park Hoge Kempen, de samenwerking rond de Antwerpse Haven, de Brabantse Wouden, het Rivierpark Scheldevallei of grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden zoals het Grenspark Kalmthoutse Heide, Grenspark Groot Saeftinghe of het Natuurpark Dunes de Flandres-Westkustduinen.

Op 12 januari 2022 werd bekendgemaakt welke gebiedscoalities doorgaan naar de volgende ronde in het erkenningsproces voor Nationale Parken en Landschapsparken. Zes kandidaten Nationale Parken en 7 kandidaten Landschapsparken worden in 2022 begeleid in de opmaak van een masterplan, dat in het voorjaar 2023 moet leiden tot een finale keuze.

Belangrijk is ook dat de continuïteit kan worden gegarandeerd van bestaande projectbureaus die in procedure zijn voor mogelijke erkenning. Samenwerkingsverbanden op lokaal niveau met oog op lokale realisaties in het kader van bijvoorbeeld Blue Deal worden ook verder opgevolgd en zijn geïntegreerd met andere ANB doelstellingen.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Wetgevend kader Natuurparken (NP) en Landschapsparken (LP): eerste principiële goedkeuring	Q2	GGW
Wetgevend kader NP en LP: finaal goedgekeurd	Q4	GGW
Oproep NP en LP: opstart begeleidingsfase max 7 NP en begeleiding proces begeleiding max 7 LP	Q1	GGW
Oproep NP en LP: middelen begeleiding toegekend	Q2	GGW
Oproep NP en LP: opstart organisatie jurering	Q4	GGW
Standpunt rond projecten die niet worden opgenomen als NP of LP is opgemaakt	Q3	GGW

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Aantal nieuwe natuurinrichtingsprojecten opgestart	1 à 2 per jaar	GGW
Aantal conceptnotes ingediend LIFE	Minstens 3	AB/GGW
Aantal ingediende full proposals LIFE waar ANB trekt of aan meewerkt	Minstens 5	AB/GGW
Aantal full proposals goedgekeurd door EU	1 per 2 jaar als hoofdindieners en 1 per jaar als partner	AB/GGW

Andere indicatoren zitten verweven in andere Strategische programma's zoals Bosuitbreiding, Meer Natuur, Natura 2000-Programma, Blue Deal (oa. vlaggenschipprojecten), Fauna en Flora (implementatie Soortbeschermingsprogramma's).

Budget: € 5.400.000

Duurzame valorisatie

Via onze werking met betrekking tot duurzame valorisatie geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

ISE afval en materialen

- SD1, OD4 : Valorisatie: verzekeren van waardebehoud voor biomassa

ISE Natuur en biodiversiteit

- SD 3. We maken natuur en natuurbeleving tot een verbindend element in de samenleving

Natuurinvest zorgt, als business partner van het ANB voor de vermarkting van de producten uit en gelinkt aan de Vlaamse natuurdomeinen. Natuurinvest zoekt ondernemers die meer waarde kunnen geven aan de natuur en de beleving ervan. De belangrijkste producten van Natuurinvest zijn de houtexploitatie, de opleidingen van Inverde, de gebouwenconcessies en de kortetermijnverhuur van gebouwen en locaties. Voortdurend wordt ook ingezet op nieuwe en innovatieve producten en valorisatiemogelijkheden.

In 2022 wordt de vernieuwde beheervisie, gericht op duurzaam boomgericht bosbeheer waarbij natuurontwikkeling en natuurbeheer hand in hand gaan met de productie van kwaliteitshout, afgeklopt. Via het Vlaams houtpark, verkoop aan de weg en het nieuw initiatief van het Makershout geven we nieuwe impulsen aan de cascadering en korteketencyclus in de houtmarkt.

Via de Grassco trachten we ook het natuurmaaisel verder in te schakelen in de circulaire economie. In 2022 willen we de startup-fase van Grassco verder uitrollen tot een vlot lopende logistieke flow

We zetten verder in op kennisdelen en naast de gekende opleidingsproducten focussen we ook in 2022 op de ontwikkeling van blended -leren-trajecten. De tuinrangers dringen met hun advies op maat van de bewoners dieper door in het Vlaamse tuinlandschap. Ten slotte wordt de eerste steen gelegd van de boomkruinwandeling in het Zoniënwoud.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Grasco is operationeel	Q2	Natuurinvest
Eerstesteenlegging voor de boomkruinwandeling in de onthaalpoort Groenendaal is gestart	Niet bepaald	Natuurinvest

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Aantal opleidingsdagen en online activiteiten (open aanbod, contractopleidingen, studiedagen, brevetteringsexamens)	1200 dagen	Natuurinvest
Aantal belangrijke klassieke opleidingen die in een blended jasje gestoken (Specialisatie Boswachter, ECS 1) en/of aantal nieuwe (grotere) opleidingspakketten (voedselbos, pakket voor lokale besturen) die uitgewerkt worden.	4	Natuurinvest
Aantal gebouwen waarvoor Natuurinvest een (commercieel) contract afsloot	60	Natuurinvest
Aantal gemeenten waar het project Tuinrangers wordt uitgerold	50	Natuurinvest
Aantal nieuwe contracten voor grondconcessies	10	Natuurinvest

Aantal focuslocaties voor events en filmproducties die worden uitgewerkt	15	Natuurinvest
Bruto bijdrage uit houtverkoop (Natuur en Bos + lokale besturen)	100.000 m ³ x de marktprijs	Natuurinvest
Ontvangsten uit opleidingen en certificeringen (open aanbod + contractopleidingen)	1.000.000€	Natuurinvest
Ontvangsten uit B2C activiteiten (tickets museumtuin, Zwin, KTV...)	350.000€	Natuurinvest

Budget: Begroting 2022 Natuurinvest

Internationaal beleid

Via onze werking rond internationaal beleid geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

ISE Thema-overschrijdend instrumentarium

- SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
- OD 1. Doelgerichte deelname aan het internationale en Europese beleid

De nieuwe EU-biodiversiteitsstrategie 2030 is een alomvattend, ambitieus langetermijnplan voor de bescherming van de natuur en het tegengaan van de achteruitgang van ecosystemen. Deze strategie vormt ook de EU-bijdrage aan de komende internationale onderhandelingen over het mondiale biodiversiteitskader voor de periode na 2020 (COP15).

Als vervolg op het High Level Political Forum (COP 15.1) in 2021 is in 2022 de COP 15.2 in Kunming gepland. De engagementen die daar zullen aangegaan worden zullen vervat zijn in het Global Biodiversity Framework (GBF). Proactief nam de EU in 2020 reeds de EU Biodiversiteitsstrategie 2030 aan, waarop Vlaanderen nu verder werkt.

We bereiden daarom, in samenwerking met het INBO, de Pledge (engagement) voor die Vlaanderen in 2022 zal moeten voorleggen. Deze Pledge moet duidelijk maken hoe de beschermingsdoelstellingen gerealiseerd zullen worden, in het bijzonder hoe tegen 2030 30% van het terrein beschermd zal worden, waarvan 10% strikt beschermd. Deze doelstelling geldt op EU-niveau maar elke regio moet een billijke inspanning leveren. Daarnaast zullen we moeten aangeven hoe we de achteruitgang van soorten en habitats zullen stoppen en op welke manier we 30% van de habitats en soorten die momenteel in ongunstige staat zijn, in gunstige staat zullen brengen.

Vlaanderen is ook piloot van het CCIM netwerk 'Framework Ecosystem Restoration', waarbij de andere doelstelling van de EU Biodiversiteitsstrategie 2030 gerealiseerd dient te worden: ecosysteemherstel. Begin 2022 zal de Europese Commissie richtlijnen geven over welke ecosystemen hersteld dienen te worden en hoe elke regio hiermee aan de slag moet. Dit is wél een doelstelling op lidstaat-niveau. Vermoedelijk zal Vlaanderen tegen begin 2023 een plan van aanpak moeten aanleveren.

Het voorbereidende werk voor de Pledge en het ecosysteemherstel is meteen ook dienstig voor de Vlaamse biodiversiteitsstrategie, die de minister in het vooruitzicht heeft gesteld in het Vlaams Parlement.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
----------	---------------------	----------------------------

Voorleggen van een Pledge tot afbakening protected areas en herstel en beheer van soorten en habitats i.k.v. de pledge Biodiversiteitsstrategie	Q4	Algemeen Beleid
Actieplan aangaande ecosysteemherstel beschikbaar	Q4	Algemeen Beleid

Handhaving

Via onze werking rond toezicht en handhaving geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

ISE Thema-overschrijdend instrumentarium

- SD 2 Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid
- OD 3. Versterken van een proactieve en risico gebaseerde omgevingshandhaving

Handhaving is het sluitstuk van het beleid. Natuurinspectie werkt op een programmatische manier, in uitvoering van het meerjarenplan handhaving 2021-2025.

Ook in 2022 zal de focus liggen op de uitvoering van het meerjarenplan handhaving waarin de prioriteiten zijn bepaald, op basis van de risicoanalyse in het kader van de programmatische handhaving,

Specifieke aandacht in het kader van programmatisch handhaven besteden we aan de doelgroep landbouwers, waarvoor we een aangepaste communicatie en vorming maken over de voor de landbouwsector relevante milieubeheerregelgeving. Begrippen zoals kleine landschapselementen, historisch permanent of ecologisch kwetsbaar beschermd grasland, tijdelijk grasland, ... zijn momenteel niet voldoende gekend. We zetten innovatieve technieken in (remote sensing) om snel gescheurde beschermde graslanden en verdwenen kleine landschapselementen te detecteren.

In het kader van het Nagoya Protocol werd een risicoanalyse opgesteld en een plan van aanpak voor het systematisch uitvoeren van de controles van de Vlaamse gebruikers uitgewerkt. De verschillende gebruikers die onder de controlebevoegdheid van de ABS-Verordening vallen worden geïnventariseerd en periodiek geëvalueerd. Een inspectieplan wordt afgewerkt.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Er wordt een proeftraject opgezet rond handhaving van verdwenen bomen en bomengroepen m.b.v. remote sensing	Q2	NISIP
De vernieuwde handhavingsapplicatie wordt uitgerold bij de natuurinspecteurs en de boswachters	Q2	NISIP
POC Early warning-systeem (remote sensing) scheuren van graslanden wordt ingebouwd in de reguliere werking	Q3	NISIP
Afwerking inspectieplan ABS-verordening	Q3	NISIP
De voorziene acties in het kader van het handhavingsplan 2021 – 2025 (met focus op programmatisch handhaven) worden uitgevoerd.	Q4	NISIP
Opleidingsplan ABS-verordening opgemaakt	Q4	NISIP
Publicatie van het handhavingsrapport 2021	Q4	NISIP

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Herstelgraad bestuurlijke maatregelen	90%	NISIP

Terreinbeheer

Via het reguliere terreinbeheer geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota:

- SD 1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
  - OD 1. Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
  - OD 2 Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering
  - OD 3. Natuur overal – door verweving en verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten
  - OD 5. We versterken het natuurlijke karakter van de kust
  - OD 6. Specifieke aandacht voor groen in de Vlaamse rand
- SD 2. Doeltreffend soortenbeleid en -beheer
- SD 3. We maken natuur en natuurbeleving tot een verbindend element in de samenleving

Alle hogervermelde programma's en doelstellingen worden door Terreinbeheer vertaald naar realisaties op het terrein onder de vorm van bosuitbreiding, inrichtings- en onderhoudswerken in de natuurdomeinen, opmaak en update van natuurbeheerplannen, concrete uitvoering en opvolging van natuurbeheerplannen, de realisatie van acties uit de soortenbeschermingsprogramma's, wildbeheer, toezicht en handhaving, ...

In totaal beheren we meer dan 90.000 ha natuur en bos, waarvan meer dan 47.000 ha in eigendom is. Een groot deel van de natuurdomeinen is gelegen in een Speciale Beschermingszone.

We zijn een belangrijke partner van andere administratieve overheden bij het beheer van hun natuurgebieden. De actualisatie van de vroegere Beheervisie Openbare bossen zal onze partners dan ook helpen bij het duurzaam beheer van hun bossen, door hen praktische handvaten voor op het terrein aan te reiken.

In uitvoering van het strategisch programma 'Meer natuur voor Vlaanderen' maken we werk van de opmaak van natuurbeheerplannen voor de natuurdomeinen. We staan ook andere administratieve overheden bij in hun doorvertaling van het evaluatieverslag bij de omzetting van een beheerplan.

De inhaalbeweging naar goedgekeurde toegankelijkheidsregelingen voor de natuurdomeinen wordt verdergezet. De GIS-laag van toegankelijkheidsregelingen en belevingselementen in de natuurdomeinen zal verder verfijnd en geactualiseerd worden. Deze informatielaag vormt de basis voor de visie op natuurbeleving van Natuur en Bos, voedt de belevingswebsite van Natuur en Bos en zal zorgen voor een efficiënter en duidelijk kader voor de behandeling van recreatie-aanvragen. De e-tool voor indiening en behandeling van de aanvragen van mountainbike-toertochten, opgezet samen met Sport Vlaanderen, plannen we stelselmatig uit te breiden naar alle aanvragen voor recreatieve activiteiten in onze natuurdomeinen.

Inrichtingswerken worden uitgevoerd met de focus op de realisatie van IHD, Blue-Deal en natuurbeleving. Vaak worden meerdere doelen echter gecombineerd omdat ze op het terrein vaak hand in hand gaan. De onderhoudswerken worden uitgevoerd voor de instandhouding van de bestaande biodiversiteit, Europese habitats en leefgebieden van soorten, maar even goed van belevings- en onthaalinfrastructuur. Er wordt ook sterk ingezet op bosuitbreiding, via aankoop van te bebossen gronden, coördinatie van aankoop en levering plantsoen en de organisatie van de planting op het terrein.

In 2022 wordt een meerjarenplan 'toezicht en handhaving natuurdomeinen' dat past binnen het meerjarenplan handhaving 2021-2025, opgesteld, met krachtlijnen en prioriteiten.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Nieuwe visie over het beheer van openbare bossen is klaar	Q2	Terreinbeheer
Meerjarenplan 'toezicht en handhaving natuurdomeinen' is klaar	Q4	Terreinbeheer

Budget: het budget voor de realisaties op het terrein zit verspreid over de hogervermelde programma's. Het budget enkel voor aankopen, onderhoud van terreinen ANB en inrichting van terreinen ANB bedraagt 46% van het totaal budget van ANB.

Adviezen, vergunningen en subsidies

Het realiseren van de Europese natuurdoelen, van meer bos, natte natuur en dichtbij natuur gebeurt ook via het vergunningenbeleid.

Dit vergunningenbeleid vergt een permanente afweging tussen het beschermen van de actuele en toekomstige natuurwaarden enerzijds en het mogelijk maken van de invullingen van andere maatschappelijke noden anderzijds (industrie, landbouw, mobiliteit, wonen, energieproductie, recreatie, ...). Ook in 2022 verwachten we een dossierstroom van duizenden dossiers.

Hoog op de maatschappelijke agenda staat het stikstofdossier. We werken mee aan een definitief afwegingskader voor stikstofuitstoot voor de vergunningverlening - de Programmatische Aanpak Stikstof of PAS, en passen de praktische wegwijzers en voortoets aan zodra dit definitieve kader er is.

Naast stikstof staat ook droogte hoog op de agenda. Via het vergunningenbeleid willen we voorkomen dat -los van de impact die uitgaat van klimaatverandering- natuurwaarden die gevoelig zijn voor grondwater(schommelingen) extra onder druk komen te staan door grondwaterwinningen. Dit is zeker zo voor grondwaterwinningen met het oog op laagwaardige toepassing.

Ook via onze subsidies dragen we actief bij aan meer en betere natuur in Vlaanderen, en ondersteunen we al wie zich inzet voor de natuur in Vlaanderen. Subsidies worden uitgekeerd voor beheermaatregelen, investeringen, toegankelijkheid en aankopen die uitvoering geven aan natuurbeheerplannen met een focus op bosuitbreiding en natte natuur. Maar ook voor opmaak van natuurbeheerplannen, natuur in je buurt en soortenbescherming zijn er middelen. Jaarlijks spannen we ons in voor de correcte en tijdige uitbetaling van tientallen miljoenen euro's per jaar.

Budget: € 35.000.000

Luik 2 Een performante, duurzame en innovatieve organisatie

We bouwen verder aan een gedifferentieerd klantenbeleid. De communicatie naar het middenveld en de lokale overheden wordt gericht op de strategische programma's. We zetten hiervoor ook onze relatiebeheerders in, die zich in 2022 opnieuw toespitsen op de bosuitbreiding.

Innovatie en digitale transformatie

Innovatie dragen we hoog in het vaandel. De rode lijn in onze innovatiewerking is het 'path to yes'-principe, waarbij iedereen in de organisatie zich inspant om dingen mogelijk te maken en obstakels uit de weg te ruimen.

Het innovatieproject Stedelijke natuur 'Cities thinking like a forest' staat ook in 2022 prominent op de agenda. De resultaten van de samenwerking met collega-administraties, lokale besturen, het middenveld, de onderzoekswereld en de burgers zullen zichtbaar worden door het openen van twee tijdelijke hubs – een 'reizend Natuurhuis', het voorstellen van uitvoeringsontwerpen voor leerlandschappen, het voorstellen van een nieuw instrument 'Natuurweefselplan' en een werk- en opleidingskader voor regisseurs stedelijke natuur.

De eerstesteenlegging van het Natuurhuis Brialmont, als gevolg van de samenwerking met de stad Antwerpen, AG Vespa is voorzien voor het najaar.

Op die manier nemen we de regie stevig in handen en brengen we in Vlaanderen een dynamiek rond innovatieve realisaties van stedelijke natuur op gang. De mijlpalen voor dit project zijn opgenomen bij SP 3 'Overall Natuur'.

Met het innovatieproject 'Domestic offset via natuurontwikkeling' spelen we proactief in op de toenemende beleidsaandacht voor carbon farming.

Het innovatieproject 'Makershout' krijgt zijn vuurdoop in februari, in het kielzog van het Houtpark. Drie denktanks met externen zullen worden georganiseerd, elk gefocust op een thema, waarbij zal worden nagedacht over enkele design challenges.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Business case voor een project Domestic offset via natuurontwikkeling in eigen beheer is klaar	Q1	Algemeen Beleid
Veiling makershout	11 en 18 februari	Natuurinvest
Opstart externe denktank innovatie	Q1	SOD

Digitalisering van de organisatie en een digitale transformatie van de processen in kader van natuurbeheer, handhaving en subsidiëring staan al langer met stip genoteerd in het ondernemingsplan bij Natuur en Bos.

In 2022 werken we hieraan verder en ondersteunen we zo de uitvoering van de strategische programma's en doelen van onze organisatie.

Met dat doel werden de voorbije jaren een visie en strategisch meerjarenplan ontwikkeld onder de noemer "Terra Cognito". In 2022 zal de website van natuur en bos omgevormd worden naar enerzijds een belevingswebsite en anderzijds een dienstensite. Het verbeteren van de efficiënte dienstverlening aan burger, doelgroepen en de maatschappij door het aanbieden van een dienstensite om informatie over de diensten en de digitale loketten laagdrempelig aan te bieden is het uitgangspunt van deze oefening onder de noemer "TerraService".

De digitale dienstverlening (de digitale loketten) worden aangeboden op het digitaal platform en worden jaar na jaar verder uitgebouwd om meer dossiers digitaal te kunnen verwerken. Dit jaar zal een mijlpaal worden voor de organisatie, met het digitaliseren van het indienen en behandelen van het natuurbeheerplan. Dit is een cruciale stap in de digitale transformatie van de kernprocessen van de organisatie, in het kader van het natuurbeheer en de hieraan gekoppelde subsidiëringen.

De informatie die hierdoor in digitale vorm beschikbaar zal komen, levert ook de basis voor de processen en tools die op dit moment in ontwikkeling zijn en in 2022 uitgerold zullen worden, zoals "Terraplan" en de handhavingstool "Terra Control". Terraplan is de tool waarmee het beheerplan geconcretiseerd kan worden tot een planning van het beheer (beheerwerken) op het terrein en zal ons in staat stellen om het beheer op het terrein efficiënter uit te voeren om beleidsdoelstellingen – zoals 4000 ha nieuw bos – te realiseren. Terra Control is dan weer het platform voor natuurinspectie die met behulp van de nieuwe digitale instrumenten in staat gesteld worden om gerichte, proactieve en striktere handhaving te verzekeren.

Digitaliseren is geen doel op zich. Het gaat in de eerste plaats om hoe digitale technologie effectief kan bijdragen tot het opzetten van een waardengedreven en waardencreërende organisatie. Data staan hierbij centraal. Welke data hebben we nodig en waarom? Wat moeten of kunnen we met deze data doen? We dienen de data 'smart' te maken zodat de maatschappij (en de natuur) er beter van kan worden.

Met "TerraNet" zetten we in op de dataverzameling op het terrein. Op basis van een proof-of-concept rond IoT sensoren in 2021 zal de architectuur en opzet verder uitgewerkt worden in 2022. De data afkomstig van TerraNet en de data die we verzamelen door het digitaliseren van de kernprocessen dienen ook als input voor "TerraData".

We werken toe naar TerraData, wat een platform zal zijn dat de organisatie in staat stelt om burgerparticipatie te organiseren met natuur-gerelateerde data. In samenwerking met burgers, doelgroepen zoals natuurbeheerders, andere overheden, onderzoeksinstellingen en bedrijven kunnen op basis van deze data toepassingen en apps ontwikkeld worden. Deze systemen, die in samenwerking tussen de partijen kunnen ontwikkeld en gebruikt worden, dienen ervoor te zorgen dat overheid en private markt optimaal samenwerken, waarbij elk vanuit de eigen sterkte opereert volgens het wederkerigheidprincipe zodat ook de (private) partners hun data delen met de overheid.

Budget innovatie: € 100.000

Budget IT: € 9.444.000

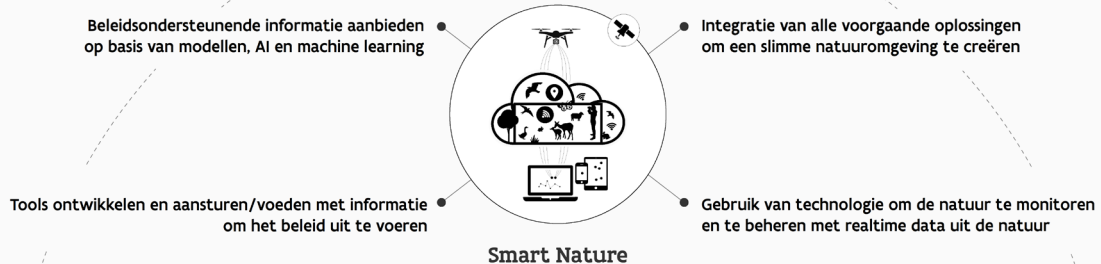
Beleidsdoelstellingen ondersteunen door het digitaliseren van natuurbeheer

“Terra Cognito”

2025

“Terra Cognito”

Communicatie

Ons communicatieteam ondersteunt de realisatie van onze strategische programma's en onze doelstellingen met mooie online en offline communicatieproducten.

Via onze nieuwe dienstenwebsite en onze nieuwe belevingswebsite zullen we up-to-date content aanbieden binnen drie pijlers: live, listen en lead. Live-content heeft als klemtoon de belevingswaarde van natuur, met listen-content willen we inzetten op participatie en co-creatie en lead-content vormt de basis van ons vakmanschap van de natuur. We willen als Natuur en Bos letterlijk en figuurlijk de gids zijn voor de maatschappij, toonaangevend en met open blik.

Onze communicatie -en sensibiliseringsacties zijn sterk gericht op het terreinbeheer. In 2022 zal hoffelijkheid een rode draad in onze communicatie worden. Het kan dan gaan over zwerfvuil, respect voor de boswachter, honden aan de leiband, een plek voor iedereen in de natuur,...

Mijlpaal	Voorziena einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Lancering van de vernieuwde dienstenwebsite www.vlaanderen.be/natuurenbos ,	Q1	Team communicatie
Lancering van de belevingswebsite www.natuurenbos.be	Q2	Team communicatie

Ook onze natuurlopen en multimovepaden worden in de schijnwerpers gezet.

De succesvolle campagne 'Week van het Bos' organiseren we in 2022 opnieuw. Zwam FM, onze radiozender en podcast, zal verder uitgewerkt worden.

Onder de noemer 'Heerlijk Helder' werken alle organisaties van de Vlaamse overheid in 2022 aan één gezamenlijke doelstelling: de kwaliteitsverbetering van de standaardbrieven en -mails die ze voor de externe communicatie gebruiken. Ze zijn een cruciaal middel om met burgers, bedrijven en andere organisaties te communiceren over de uitvoering van procedures, en ze vormen daardoor als het ware het visitekaartje van de Vlaamse overheid. Ook wij zullen in een eerste fase al onze standaardbrieven en -mails inventariseren, en in een tweede fase screenen en verbeteren.

Duurzaam en inclusief ondernemen

Natuur en Bos heeft duurzaamheid verankerd in het DNA van de organisatie.

We werken samen met SURE2050 naar een duurzaam gebouwenbeheer toe. Het finale doel is een CO2-neutraal gebouwenbestand te hebben tegen ten laatste 2050. De voornaamste focus ligt op het verhogen van energie-efficiëntie: de EU-doelstellingen leggen een verbetering met 32,5% in 2030 ten opzichte van 2005 op. We werken onze vastgoedstrategie af, zodat we een duidelijk pad kunnen uittekenen naar de klimaatneutraliteit van onze gebouwen.

We stimuleren duurzaam verplaatsingsgedrag en proberen waar mogelijk dienstverplaatsingen te voorkomen. We werken ook verder aan het vergroenen van het wagenpark door ontdieseling en verdere elektrificatie. In kader van het intern klimaatplan sloten we individuele gebruiksovereenkomsten af met de boswachters en natuurinspecteurs die eind 2021 zijn ingestapt in het e-dienstfiets project, met een engagement tot vermindering van gereden autokilometers.

Indicator	Doel 2022	Verantwoordelijke entiteit
Gereden autokilometers	Vermindering met 107.000 km	SOD

Als werkgever kiezen we resoluut voor duurzaam en inclusief werkgeverschap.

In 2022 gaan we verder op de ingeslagen weg en zetten we in op het duurzaam werk bieden aan al het beschikbare arbeidspotentieel. Door gerichte acties willen we ons agentschap verder laten groeien naar een inclusieve werkomgeving waar alle medewerkers, ongeacht hun leeftijd, levensfase, geslacht, seksuele voorkeur, herkomst, achtergrond of beperking een plaats krijgen en in hun diversiteit gewaardeerd worden. De inzet op passende ondersteuning en werkbaar werk wordt verder verhoogd.

We kiezen hierbij voor een geïntegreerde aanpak waarbij vanuit verschillende invalshoeken concrete acties voor 2022 (en volgende) worden vastgelegd:

- Ingebed in het diversiteitsbeleid wordt elk jaar binnen een intern netwerk een diversiteitsplan opgemaakt en uitgevoerd. In het actieplan van 2022 zijn 3 prioritaire thema's bepaald:
  - draagvlak creëren binnen de organisatie
  - bij instroom inzetten op verjonging en buitenlandse herkomst
  - inclusieve communicatie

Het diversiteitsplan van 2022 maakt integraal deel uit van dit ondernemingsplan (zie bijlage 1).

Ingebed in het welzijnsbeleid werd een welzijnsplan 2020 – 2023 (zie bijlage 2) rond de 5 speerpunten uitgewerkt: klare kijk op de organisatie, omgaan met veranderingen, kerntaken op teamniveau, de blik naar buiten, reliëf in de loopbaan.

- Aan het re-integratiebeleid, dat als doel heeft om personeelsleden die (langdurig) ziek zijn geweest zich terug "thuis" te laten voelen op het werk en er voor te zorgen dat ze zich blijven goed voelen, wordt verder uitvoering gegeven. Vanuit een netwerk van HR medewerkers en re-integratiemedewerkers worden lopende re-integratietrajecten verder opgevolgd en nieuwe trajecten opgestart. Personeelsleden met een chronische ziekte of arbeidshandicap worden ondersteund door tewerkstellingsondersteunende maatregelen.
- Het Globaal Preventieplan zorgt niet enkel voor een borging van welzijn, maar ook van arbeidsveiligheid. De opgenomen preventieve acties zorgen voor het vermijden of verminderen van risico's. Het jaaractieplan concretiseert de acties voor 2022 (zie bijlage 3).
- Ingebed in het integriteitsbeleid werd door het coördinatieteam integriteit een integriteitsplan 2021-2022 uitgewerkt dat de prioritaire acties voor deze 2 jaar vastlegt. Een team van 3 contactpersonen integriteit staat in voor de ondersteuning van vragen rond (mogelijke) integriteitschendingen.
- Een netwerk van 7 vertrouwenspersonen biedt ondersteuning aan personeelsleden bij een verscheidenheid aan problemen (pesterijen, conflicten, burn-out, stress, ongewenst seksueel gedrag,...). In 2022 zal er meer ingezet worden op het omgaan met agressie, mogelijke ondersteuning hierbij voor personeelsleden en het uitwerken van preventieve maatregelen. Er zal een digitale versie van het register voor feiten van derden in gebruik worden genomen.
- Er werd een kader voor hybride werken uitgewerkt. Hybride werken draait om resultaatgericht werken en samenwerken op basis van vertrouwen en dialoog. Personeelsleden krijgen hierbij de kans om vanuit verschillende werkomgevingen en -locaties samen te werken met een zekere flexibiliteit naar werkplanning. Ze blijven verbonden door technologie en fysieke samenkomsten. Het hybride werken zal in 2022 verder geïmplementeerd worden.
- Vanuit de uitgewerkte visie op leiderschap wordt een leiderschapstraject voor 2022 uitgerold. Het traject bestaat enerzijds uit een algemeen luik waarin leidinggevende worden geïnspireerd rond algemene thema's en anderzijds uit een meer geïndividualiseerd luik. Hierbij wordt in functie van de betrokken (groep) leidinggevende(n) een passende ondersteuning uitgewerkt (opleiding, coaching, intervisie,...)
- Er wordt een vormingsbeleid uitgewerkt dat er op gericht is om medewerkers te ondersteunen om hun kennis en kunde in het kader van hun functie te versterken, om hen kansen te geven om bij te leren en zich verder te ontwikkelen. Op basis van dit vormingsbeleid wordt er een vormingsplan 2022 uitgerold.

Natuur en Bos grijpt de nieuwe besparingsdoelstellingen aan als opportuniteit om nog meer in te zetten op interne mobiliteit. Vooraleer de externe arbeidsmarkt te raadplegen worden de mogelijkheden van interne doorstroom uitgeput.

Luik 3 Horizontale doelstellingen

Opvolging besparingen

In een context van afnemende loon- en werkingsmiddelen is een efficiënte en effectieve inzet van mensen en middelen cruciaal.

In uitvoering van het in 2021 geactualiseerde Personeelsplan (zie bijlage 5) worden vervangingen en versterkingen gericht ingezet voor het uitvoeren van de prioriteiten van de minister en van onze organisatie .

Tegen eind 2024 dient ANB tot een personeelsaantal van 669 te komen.

De uitvoering van het budgetplan wordt nauw opgevolgd, met focus op de besparing op werkingsmiddelen en weddenkredieten en op de besteding van het ATOMA-budget en de extra middelen in het kader van de Blue Deal.

Audit en risicobeheersing

We bouwen verder aan een matuur risicomanagement (risico-identificatie en -evaluatie en risicobeheer). In 2022 gaat speciale aandacht naar het risicomanagement i.f.v. de strategische risicoanalyse.

We volgen de aanbevelingen en actieplannen van audits van de afgelopen vijf jaar op. Interne controle wordt geïntegreerd in het procesmanagement.

We beheren interne procedures en richtlijnen met bijzondere aandacht voor de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

De intern auditor maakt, na actualisatie van de risicoanalyse, een risicogebaseerde planning op voor het uitvoeren van interne audits. In 2022 zal onder meer een interne audit gebeuren over het terreinbeheer.

Mijlpaal	Voorziene einddatum	Verantwoordelijke entiteit
Strategische risicoanalyse	Q2	Interne audit
Opvolging aanbevelingen: statusrapportering management	Q2 en Q4	Interne audit
Auditplanning uitgevoerd	Q4	Interne audit

Budget: € 100.000

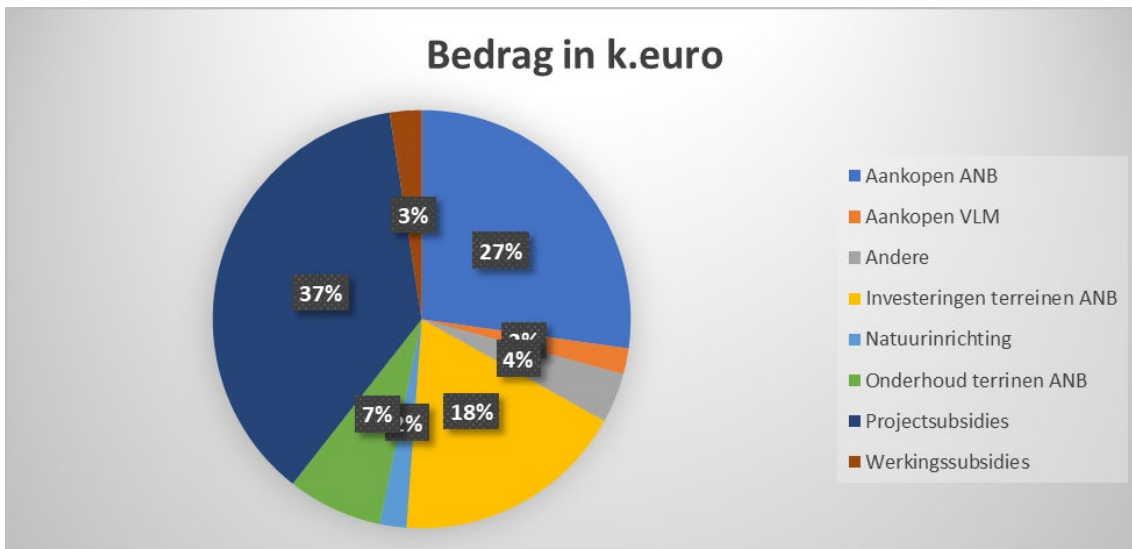
Preventieplan en Diversiteitsplan

Zie hiervoor het luik Duurzaam en inclusief ondernemen en de bijlagen.

Budget

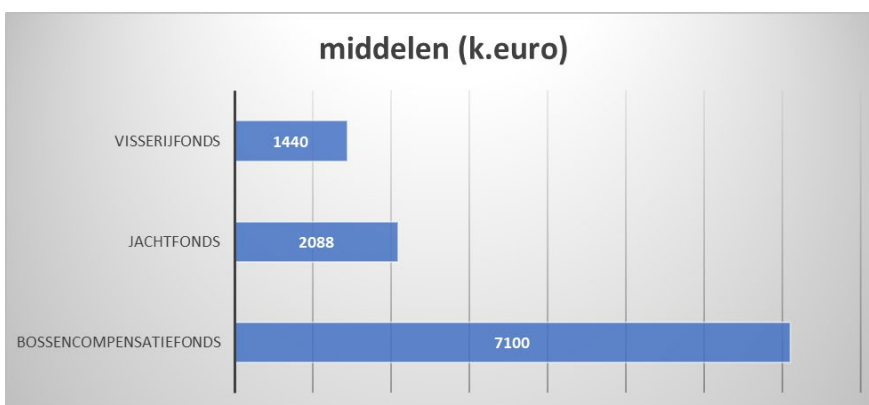
Voor de strategische programma's werd telkens de koppeling op hoofdlijnen gelegd met het ervoor voorziene budget.

De begroting van ANB wordt op twee manieren gefinancierd. Het regulier budget wordt toegekend via de begrotingsdecreten die goedgekeurd worden door het Vlaams Parlement en kan opgedeeld worden in 3 grote categorieën: lonen, apparaatskredieten en beleidskredieten. Het grootste deel van het budget is voorzien voor beleidskredieten: 175 miljoen euro inclusief beleidskredieten bij de fondsen en voor het project Blue deal. Dit werd bij begrotingsopmaak 2022 (BO 2022) verdeeld over de volgende types uitgaven:

Figuur: verdeling van de beleidskredieten

De begrotingsfondsen worden gefinancierd door specifieke ontvangsten. Deze ontvangsten bepalen hoeveel uitgaven er gedaan kunnen worden binnen het begrotingsfonds. Meer specifiek gaat dit over het Jachtfonds, het Visserijfonds en het Bossencompensatiefonds.

Figuur: overzicht van de fondsen

Bijlagen

1. Diversiteits- en gelijkekansenplan 2022
2. Welzijnsplan 2020-2023
3. Jaaractieplan Welzijn en Veiligheid 2022
4. Budgetplan 2022
5. Samenvatting personeelsplan 2020-2024